

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Tractatus Juridicus Ad Librum III. Decretalium Gregorii IX.
Clericorum in communi, nec non Prælatorum, ac
Capitulorum in specie obligationes, & jura complectens**

Scharz, Oddo

Salisburgi, 1738

§. IX. De reservatione Beneficiorum per Concordata Germaniæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63800](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63800)

vel electionem, nec etiam cum consilio, vel consensu seu interventu Capitulorum, vel aliorum pertinentia liberè conferre, & de iis disponere possint. Idem hodie in Germania universim Episcopis, & collatoribus ordinariis per concordata concessum est, ut postea dicitur. Mensis autem computatur à media nocte ultimi diei, &

ibidem terminatur l. 7. ff. de Feriis. In dubio, si non constet, quo mense vacaverit beneficium, pro favore ordinarii præsumi debere, docet Garzias Part. 5. cap. 1. num. 528. eò quòd odiosa sint reservationes. Idem est, si non constet, quis prævenit, & neuter provisus in possessione beneficii fuerit.

§. IX.

De reservatione Beneficiorum per Concordata Germaniæ.

SUMMARI A.

77. Concordata Germaniæ quid sint, & quæ eorum causa impulsiva? 78. Tenor concordatorum. 79. In his concordatis innovantur reservationes per Extrav. Execrabilis, & ad regimen h. t. 80. Item quomodo provisio in Ecclesiis majoribus fieri debeat, regulatur. 81. Ubi concordata specialiter non derogant, reservationes tam de jure communi, quàm per Regulas Cancellariæ inductæ manent in suo robore. 82. Disponitur de Mensibus Papalibus. 83. 84. Subjuncta limitatione, & explanatione §. de cæteris. 85. In §. placet annatarum solutio regulatur. 86. Concordata sunt aliquid reale, non personale. 87. 88. Concordata habent sub diverso respectu vim pacti, & vim legis. 89. Quomodo protestantes utantur concordatis? 90. Ex plenitudine potestatis S. Pontifex Concordatis derogare potest. 91. Extra casum gravis necessitatis S. Pontifex de via ordinaria cum ordinariis collatoribus in eorum Mensibus non concurrat. 92. Ordinarii mortuo Pontifice beneficia in Mense Papali vacantia conferre possunt. 93. Concordatis præscriptio immemorialis opponi potest, cum resolutione Argumentorum ab AA. oppositorum.

77 **C**oncordata Germaniæ sunt solennis quædam conventio inter Nicolaum V. S. Pontificem, & Fridericum III. Romanorum Imperatorem, & reliquos tum Ecclesiasticos, tum Sæculares imperii proceres in ita, quæ vaga, & confusa hæctenus beneficiorum collatio ad certas regulas determinatur, suisque limitibus, ut ne nimium Sedis Apostolicæ authoritati præjudicet, circumscribitur. Causam dedit huic con-

cordiæ fatale illud Schisma, quod tempore Concilii Basileensis enatum est, ubi exauctorato EUGENIO IV. legitimo Pontifice, à dicti Concilii Patribus Amadeus de Sabaudia, qui FELICIS V. nomen assumpsit, per vim intrusus, & in ejus locum surrogatus fuit. Ea tempestate sub Imperatore Friderico III. Principibus Germaniæ non paucis legitimo Pontifici Eugenio IV. obedientiam profitentibus, aliis nec verò, nec Pseu-

Pseudo-Pontifici adhaerentibus, sed neutralitatem foventibus, eò devotum est, ut sprete Pontificia auctoritate, circa provisionem beneficiorum Ecclesiasticorum libertate assumpta, atque inducta per conciliabulum *Basileense* omnia ferè beneficia Principes Laici conferrent, ut refert *Bzovius* Anno 1444. Tandem interventu Cardinalis Thomæ Sarzanensis, Episcopi Bononiensis ab Eugenio IV. in Germaniam ad *Fridericum III.* missi hæ turbæ taliter compositæ fuere, ut Germaniæ Principes omnes Eugenium pro vero, & legitimo Pontifice agnoscerent, eidemque obedientiam deferrent. Inita deinde *Francofurti* 1446. inter dictum legatum Pontificium, & Cæsaris, aliorumque imperii Principum legatos varia pacta, in quibus plura Nationi Germa-

nicae indulta fuere per Sedem Apostolicam, quoad collationem Ecclesiarum, & beneficiorum, ut hoc pacto paci, & tranquillitati consuleretur. Hæc verò pacta (seu vocare malis) concordata, Eugenio IV. paulò post vita functo, à dicto Cardinale legato, eidem in Pontificali munere suffecto, ac *Nicolao V.* dicto deinceps solenni constitutione firmata, & roborata sunt, cum clausula: quod in perpetuum valere debeant, nisi in futuro aliquo Concilio cum consensu Nationis Germanicæ aliter ordinatum fuerit. Fusius hanc historiam enarrat *Eminent. Card. Vincentius Petra* in *Comment. ad constitut. Apost. Tom. 4. pag. 521. 526. 574. & Tom. 5. pag. 1. & seqq.* Tenor horum Concordatorum est sequens:

NICOLAUS EPISCOPUS SERVUS SERVORUM DEI, AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

78 **A**d sacram Petri Sedem Divina dispositione sublimati, singulis, quæ pro universalis Ecclesiæ unione, ac pace, & tranquillitate, profutura conspicimus, Apostolicæ providentiæ sollicitudinem libenter intendimus, & ad felicem illorum prosecutionem & consummationem, opem, & operam impendimus efficaces. Nuper siquidem Charissimus in Christo filius Noster, *FRIDERICUS* Romanorum Rex Illustris, & nonnulli alii dilecti filii, Ecclesiastici, & Seculares Principes Inclytæ nationis Germanicæ, ex una; ac dilectus filius Noster, *Joannes sancti Angeli* Diaconus Cardinalis in partibus illis Apostolicæ Sedis de latere Legatus, per Nos ad dictas partes missus sufficienti desuper à Nobis, & Sede Apostolica auctoritate suffultus, ex

alia partibus, Romanæ Ecclesiæ, & dictæ nationis nomine, pro ipsius Ecclesiæ unione, pace, & tranquillitate, inter Ecclesiam, & nationem prædictam, perpetuò solidandis, & conservandis, diversa rationabilia, & utilia, ordinationes, & statuta, à partibus hinc inde approbata, laudata, conclusa, acceptata, & concordata fecerunt, ac ediderunt, Nobisque humiliter supplicari fecerunt, ut illis pro firmitate eorum subsistentia, robur Apostolicæ firmitatis adjicere, nec non auctoritatem potiozem, & decretum interponere dignareremur.

Nos itaque, qui statuta, ordinationes, & concordata prædicta, per nonnullos ex venerabilibus fratribus Nostri sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, magnorum

U

ma-

maturitatis, auctoritatis, & litteraturæ viros diligenter examinari, & discuti fecimus, eaque rationabilia & salubria tam Ecclesiæ, quàm nationi præfate fore comperimus; de doctorum, & aliorum venerabilium fratrum Nostrorum prædictæ Ecclesiæ Cardinalium, consilio, & assensu, Apostolica auctoritate, & certa scientia approbamus, ratificamus, laudamus, & acceptamus, & præsentis scripti patrocinio communimus; juxta modum & formam subsequentes.

I. Placet Nobis super provisione Ecclesiarum, & beneficiorum Ecclesiasticorum quorumcunque juris scripti reservatione, & execrabilis, ac ad regimen, constitutionum modificatis ut sequitur. Ad regimen Ecclesiæ generalis, quamquam immeriti, superna dispositione vocati, gerimus in Nostris desideriis, ut debemus, quod per Nostræ diligentis studium, ad quarumlibet Ecclesiarum, & monasteriorum regimina, & alia beneficia Ecclesiastica, juxta Divinum beneplacitum, & Nostræ intentionis affectum, viri assumantur idonei, qui præsent, & prosint committendis eis Ecclesiis, Monasteriis, & beneficiis prælibatis. Præmissorum itaque consideratione inducti, & suadentibus Nobis aliis rationabilibus causis nonnullorum prædecessorum Nostrorum Roman. Pont. vestigiis inherentes, omnes Patriarchales, Archi-Episcopales, & Episcopales Ecclesias, & etiam monasteria, Prioratus, dignitates, personatus, & officia, nec non Canonatus, præbendas, & Ecclesias, ceteraque beneficia Ecclesiastica cum cura, & sine cura, secularia, & regularia, quæcunque, & qualiacunque fuerint, etiamsi ad illa personæ consueverint, seu debuerint per electionem, seu quemvis alium modum assumi, nunc apud Sedem Apostolicam quocunque modo vacantia, &

inposterum vacatura: nec non per dispositionem, vel privationem, seu translationem per Nos, seu auctoritate Nostra factas, & inantea faciendas ubilibet: nec non ad quæ aliqui in concordia, vel discordia electi sive postulati fuerint, quorum electio cassata, seu postulatio repulsa, vel per eos facta, renuntiatio & admissa auctoritate Nostra extiterit, seu quorum electorum, vel postulatorum, & inantea elegendorum, seu postulandorum electionem cassari, seu postulationem repelli, aut renunciationem admitti per Nos, aut auctoritate Nostra continget apud Sedem prædictam, vel alibi ubicunque, & etiam per obitum Cardinalium ejusdemque Ecclesiæ Romanæ, aut officialium dictæ Sedis, quamdiu ipsa officia tenebunt (videlicet Vice-Cancellarii, Camerarii, septem Notariorum auditoris litterarum contradictarum, & Apostolici Palatii causarum Auditorum, correctorum, centum, & unius Scriptorum Litterarum Apostolicarum, & viginti quatuor Pœnitentiariæ præfate Sedis, & viginti quinque Abbreviatorum, nec non Verorum Commensalium nostrarum, & aliorum viginti quatuor Capellanorum Sedis ejusdem in Epitaphio descriptorum) & etiam quorumcunque Legatorum, seu Collectorum, ac in terris Romanæ Ecclesiæ Rectorum, ac Thesaurariorum Deputatorum seu missorum hactenus, vel deputandorum, aut mittendorum in posterum, nunc vacantia, & inantea vacatura ubique dictos Legatos, vel Collectores, seu Rectores, & Thesaurarios antequam ad Romanam Curiam redierint, seu venerint, rebus eximi contigerit humanis, nec non quorumlibet pro quibuscunque negotiis ad Romanam Curiam venientium, seu etiam recedentium ab eadem, si in locis à dicta Curia ultra duas dietas Legales non distantibus jam forsitan obierint, vel

vel eos inantea ab hac luce transire contigerit, & etiam simili modo quorumcunque Curialium peregrinationis, infirmitatis, seu recreationis, vel alia quacunque causa ad quevis loca secedentium, si eos, antequam ad dictam Curiam redierint, in locis ultra duas diæas ab eadem Curia, ut promittitur non remotis (dummodo eorum proprium domicilium non existat ibidem) jam forsitan decesserint, vel imposterum eos contigerit de medio submoveri, etiam nunc per obitum huiusmodi vacantia, vel in posterum vacatura: rursus Monasteria, Prioratus, Dignitates, Personatus, administrationes, Officia, Canonicatus, Præbendas, & Ecclesias, ceteraque Beneficia Ecclesiastica Secularia, & Regularia, cum Cura vel sine Cura, quæcunque & qualiacunque fuerint, etiam si ad illa personæ consueverint, seu debuerint per electionem seu quemvis alium modum assumi, quæ promoti per Nos seu auctoritate Nostra ad Patriarchalium, Archiepiscopaliū, Episcopaliū, Ecclesiarum, nec non Monasteriorum regimina obtinebant tempore promotionum de ipsis factarum nunc quocunque modo vacantia, aut imposterum vacatura. Nec non etiam per assecutionem pacificam quorumcunque Prioratum, Personatum, Officiorum, Canonicatum, Præbendarum, Ecclesiarum, aut Beneficiorum aliorum per Nos, seu auctoritate nostrarum Litterarum immediatè Collatorum, seu conferendorum imposterum, præterquam si virtute gratiæ expectatiuæ assecutio fiet, nunc vacantia & inantea vacatura, plena super præmissis omnibus & singulis cum fratribus nostris collatione præhabita, & matura deliberatione secuta, ordinationi, dispositioni, ac promissioni nostræ, de Ipsorum Fratrum Consilio, auctoritate Apostolica, reservamus, decernentes ex nunc irritum

& inane, si secus super præmissis & quolibet eorum, per quoscunque, quavis auctoritate, scienter, vel ignoranter, contigerit attentari.

II. Item placet nobis, quòd in Metropolitanis, & Cathedralibus etiam immediatè non subjectis Ecclesiis, & Monasteriis immediatè subjectis Sedi Apostolica, fiant electiones Canonice, quæ ad dictam Sedem deferantur, quas etiam ad tempus Constit. se. rec. Nicolai Papæ III. quæ incipit, cupientes &c. expectabimus: & elapso dicto tempore si non presentata, vel si presentata: minus Canonice fuerint, providebimus, & si Canonice fuerint, eas confirmabimus, nisi ex rationabili, & evidenti causa, ac de dictorum Fratrum Consilio, de digniori, & utiliori persona duxerimus providendum: proviso quod confirmati prædicti, & per eos provisivi, Metropolitanis suis, & aliis præsent debita iuramenta, & alia, quæ de jure tenentur, etiam in Monasteriis dictæ Sedi immediatè non subjectis, & aliis Regularibus beneficiis: super quibus pro Confirmatione vel provisione ad dictam Sedem non consuevit haberi recursus, electi, seu illi, quibus providendum est, pro Confirmatione, & provisione huiusmodi ad Curiam Romanam venire non tenebuntur: Ipsaque regularia beneficia sub expectativis gratiis non cadant. Ubi autem pro Monasteriis ad dictam Curiam venire seu mittere consueverint, non aliter confirmabimus vel providebimus, quam superius de Cathedralibus Ecclesiis est expressum. Et de Monasteriis Monialium non disponemus, nisi sint exempta, & tunc per Commissionem ad partes.

III. De ceteris verò dignitatibus, & beneficiis quibuscunque Secularibus, & Regularibus vacaturis ultra reservationes prædictas (majoribus dignitatibus post Pontificales,

cales, in Cathedralibus, & Principalibus, Collegiatis Ecclesiis exceptis: de quibus iure ordinario provideatur per illos inferiores, ad quos aliis pertinet) placet etiam Nobis, quod per quamcunque aliam reservationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam dispositionem, sub quacunque verborum forma per Nos, vel auctoritate Nostra factam vel faciendam, non impediamus Nos, quominus de illis cum vacabunt de Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris, & Decembris mensibus, liberè disponatur per illos, ad quos eorum collatio, provisio, presentatio, electio seu quævis alia dispositio pertinebat: reservatione, aliave quavis dispositione, auctoritate Nostra factis vel faciendis non obstantibus quibuscunque. Quoties verò aliquo vacante beneficio in Januarii, Martii, Maji, Junii, Septembris, & Novembris mensibus specialiter dispositioni dictæ Sedis reservatis non apparuerint infra tres menses à die motæ vacationis in loco beneficii, quod alicui de illo Apostolica Auctoritate provisum fuerit, ex nunc & non antea ordinatio collationum beneficiorum non reservatorum, per alternos menses possit per dictam nationem publicari, & omnes, qui ea gaudere voluerint, tempus congruum habeant eam acceptandi, tunc quoad dictam Sedem à Kalendis Junii proximè futuris ipsa currere incipiet, & durabit deinceps, nisi futuro Concilio de consensu dictæ nationis aliter fuerit ordinatum.

IV. Placet similiter Nobis, quod circa provisionem dictæ Sedis ordinandam modus annatarum hoc modo currat. De Ecclesiis Cathedralibus omnibus, & monasteriis vivorum duntaxat vacantibus, & vacaturis, solvantur de fructibus primi Anni à die vacationis, summæ pecuniarum in libris Cam. Apost. taxatæ, quæ communia

servitia nuncupantur, & si quæ excessivè taxatæ sint, quod provideatur specialiter in gravatis regionibus secundum qualitatem rerum, temporum, & regionum, ne nimium prægraventur, ad quod petentibus dabimus commissionem in partibus, qui diligenter inquirent, & retaxent. Taxæ autem prædictæ pro media parte infra Annum à die habitæ possessionis pacificæ totius vel majoris partis solvantur, & pro alia media parte infra Annum sequentem, & si infra Annum bis vel pluries vacaverint, semel tantum solvantur: nec debitum hujusmodi in successorem in Ecclesia, vel monasterio transeat. De ceteris verò dignitatibus, personalibus officiis, & beneficiis Secularibus, ac regularibus quibuscunque, quæ auctoritate dictæ Sedis conferentur, vel, de quibus providebitur (præterquam vigore gratiarum expectativarum, aut causa permutationis) solvantur annatæ seu medii fructus juxta taxam solitam à tempore possessionis intra Annum, & debitum hujusmodi similiter in successorem in beneficio non transeat. Sed de beneficiis, quæ valorem viginti quatuor florenorum Anni de Camera non excedunt, nihil solvatur: durèque hæc observantia deinceps, si eam similiter in futuro Concilio de Ipsius nationis consensu contingat immutari.

V. In aliis autem, quæ per fel. mem. Eugenium Papam IV. etiam Prædecessorem Nostrum pro dicta natione usque ad tempus futuri generalis Concilii permissa, concessa, indulta, & decreta, ac per Nos firmata fuerunt, in quantum illa concordie præfenti non obviant, ista vice nihil volumus esse immutatum: & per hoc, quod in concordatis hujusmodi, sive quibusvis aliis eorum occasione, conscribendis litteris, propter compendiosorem descriptionem, alamina specialiter appellatur, natio ipsa cense-

feri

feri non debet à Germanica natione distincta, seu quomodolibet separata.

VI. Et præterea, quia difficile foret præsentibus litteras ad singula, in quibus de eis forsitan fides facienda fuerit, loca deferri, eadem Apostolica auctoritate decernimus, quod ipsorum transumpto Metropolitanorum dictæ nationis Sigillo munito, tanquam præsentibus, si exhiberentur, litteris plena fides adhibeatur, & perinde stetur, ac si dictæ præsentibus litteræ forent exhibitæ, vel ostensæ: & insuper quoque irritum & inane, si secus super his à quocumque quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Nulli ergò omninò hominum liceat hanc paginam Nostræ approbationis, ratificationis, laudationis, acceptationis, commutationis, reservationis, constitutionis, & voluntatis infringere, vel ei casu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præsumpserit, indignationem Omnipotentis DEI, & Beatorum Petri, & Pauli Apostolorum ejus, se noverit incursum.

Datum Romæ apud sanctum Petrum, Anno Incarnationis Dominicæ, Millesimo quadringentesimo quadragesimo, Kalend. Aprilis. Pontific. Nostr. Anno secundo.

79 In dictis concordatis I. S. Pontifex suæ reservat dispositioni beneficia vacantia per constitutionem *execrabilis 4. & ad regimen 13. b. t. inter commun.* de quibus jam supra egimus, cum certis tamen modificationibus, quas refert Pirrhing. *b. t. num. 357.* & P. Wagnereck *ad Tit. de Præbend. in Exeges. concord. German. §. 1. ad regimen.*

80 II. In iisdem concordatis statuitur, quod in Metropolitanis, & Cathedralibus Ecclesiis, etiam immediatè non subjectis Sedi Apostolicæ, & in

Monasteriis eidem immediatè subjectis, fiant electiones Canonice Episcopi, vel Archi-Episcopi, aut Prælati à Capitularibus (conformiter juri communi, sed contra *Regulas Cancellarie*) confirmatio autem ejusmodi electorum Prælatorum immediatè ad S. Pontificem spectet intra tempus in *cap. 16. de Elect. in 6. contra cap. 44. eod.* Alioquin, si vel electio intra *trimestre* per negligentiam Capitularium non fuerit celebrata, aut certè non Canonice, vel etiam terminus confirmationis non fuerit observatus, devolutio ad eandem S. Sedem, non verò ad immediatum superiorem contra *cap. 18. de Elect. in 6.* fiat. Quòd si electio Canonice celebrata fuerit, omninò confirmanda erit, nisi ex rationabili, & evidenti causa cum consilio Cardinalium de digniori, & utiliori persona Papa duxerit providendum. In Monasteriis verò non exemptis electionis confirmatio maneat penes Ordinarium, ceu immediatum superiorem. In Monasteriis Monialium exemptis confirmatio quidem pertinet ad Pontificem, ea tamen ordinariè per commissionem alicui in partibus factam indulgeri solet. Cochier ad *Reg. 8. Cancoll. Gloss. 11. n. 3.* Gonzalez ad *eand. Reg. Gloss. 25. num. 4.*

Notandum hic, quòd in cæteris, ubi *Concordata* specialiter non derogant, maneat priore reservationes, tam per jus commune, quàm *Regulas Cancellariæ* factæ. Sic, si Episcopatus, vel Prælatura vacet per obitum Episcopi, vel Prælati *Secularis*, aut *Regularis* in Curia, libera provisio spectabit ad S. Pontificem per reservationes superius adductas, quibus hac in parte per *concordata* derogatum non est. Pariter, si Episcopo

scopus, vel alius Prælati factus fuerit *Cardinalis*, etiam extra Curiam Romanam, Capitulum non potest eligere, sed iterum libera provisio spectabit ad Papam, propter reservationem indultam ex promotione. Idem est de Ecclesiis, Monasteriis, Dignitatibus, & Beneficiis omnibus, quæ vacant per *depositionem*, *privationem*, vel *translationem* factam auctoritate Sedis Apostolicæ *Extravag. ad Regim. b. t. inter commun.* Similiter, si Decanus, vel Canonicus Ecclesiæ Cathedralis in Episcopum eligatur, ejus *Decanatus*, vel *Canonicatus* aliæque Beneficia vacant in *Curia*, & Papæ sunt reservata. Quod tamen non obtinet, si quis coadjutor Episcopi, etiam cum spe successione constituitur, talis enim nondum est Episcopus, nec habet *jus in re*, sed tantum in spe, unde tametsi coadjuto præmoriatur, ejus beneficia non fiunt reservata S. Pontifici, quia in receptione coadjutorie ejus beneficia non vacarunt. Vid. Emin. Petra *tom. 5. pag. 36. num. 15.* Quod ipsum æque procedit in aliis Beneficiis, quæ vacant per assumptionem alicujus Beneficii incompatibilis auctoritate Apostolica factam. *d. Extrav. §. rursus.*

82 III. In cæteris Dignitatibus, & Beneficiis quibuscunque tam *Secularibus*, quam *Regularibus*, vacaturis in Mensibus *Januarii*, *Martii*, *Maji*, *Julii*, *Septembris*, & *Novembris*, eadem S. Sedes ista sibi Beneficia reservat, in reliquis verò mensibus promittit illa non impedire per quamcunque aliam reservationem, gratiam expectativam (olim valde frequentem) aut quamvis aliam dispositionem factam, aut faciendam, quominus de illis, cum vacabunt, in dictis Mensibus Ordinarii, vel alii col-

latores inferiores liberè disponant, & per hoc correctæ est Regula illa *8. vel 9. Cancellariæ* quæ tertio quoque mense tantum potestatem conferendi *Ordinariis* dederat. Præterea in iisdem *Concordatis* declaratur, quòd *Prioratus*, & alia Beneficia *Regularia* sub *Gratiis expectativis* non cadant.

A dicta Mensium *alternativa* excipiuntur Dignitates Majores post Pontificalem in Ecclesiis Cathedralibus, & Dignitates Principales in Collegiatis juxta dicta superius, ita ut *Regula 3. Cancellariæ* etiam in Germania circa eas locum habeat, & semper Sedi Apostolicæ reservatæ maneant, quantumvis in Mensibus Ordinariorum vacent, nisi quòd dignitates Regulares non comprehendantur in hoc *§. Concordatorum*, sicut in *Regul. 3. Cancellariæ* comprehensæ sunt. Testantur tamen Layman. & ex eo Pyrrh. Corrad. dictam reservationem non in omnibus Ecclesiis habere locum, sed quasdam ab hac reservatione per speciale privilegium esse exemptas, ut in specie tale privilegium habet Ecclesia Metropolitana *Salisburgensis*, & Cathedralis *Augustana*, in quibus non obstantibus *Concordatis*, Capitulum jus eligendi Præpositum habet.

Illud quoque ex *§. de cæteris V. 84* quoties verò adnotandum venit, quod, licet beneficium in mense Papali vacans collationi S. Pontificis reservatum sit, si tamen de illo intra *trimestre* à die notæ vacationis in loco beneficii collatio, vel provisio per S. Pontificem alicui facta fuisse non apparuerit, ex tunc, & non antea *Ordinarius* de tali beneficio liberè providere possit. Quod ipsum tamen *Gregorius XIII.* per aliam constitutionem *Calend. Novembr. 1576.* editam

tam eatenus restrinxit, ut ordinariis post elapsos 3. menses non protinus concessum sit vacans beneficium conferre, esto non appareat de provisione Papali, sed esse ipsis adhuc aliquantis per expectandum. Sufficit autem de provisione intra 3. menses facta Romæ constare, etsi hoc ipsum ordinariis propter distantiam locorum, aut alia impedimenta constare non potuerit. Coch-
kier *ad reg. 8. Cancell. Gloss. 11. num. 5.* Plura circa intelligentiam hujus §. reperies apud Emin. Petra *Tom. 5. Comment. ad constitut. Apostol. pag. 45. n. 62.*

85 Postremò in §. *placet similiter fin. d. Concordatorum* disponitur circa *annatas*, ut scilicet in omnibus Ecclesiis Cathedralibus, & Monasteriis virorum duntaxat vacantibus, & vacaturis solvantur *annate*, sive pro fructibus primi anni certa quota pecuniaria in libris Camerae Apostolicæ taxata, una quidem ejusdem medietas primo, altera secundo anno à die habitæ pacificæ possessionis. Et si fortè excessiva foret hæc taxa, Commissarii peti possunt à Sede Apostolica, qui juxta qualitatem rerum, temporum, & regionum eam moderentur. Quodsi tale beneficium eodem anno bis, vel pluries vacaverit, *annata* semel tantum solvenda est, nec debitum hujusmodi, si antecessor non solvit, in successorem transfertur, sed hic tantum pro sua, non antecessoris taxa conveniri potest. De dignitatibus, officiis, & beneficiis tam Sæcularibus, quàm regularibus, quorum provisio ad Sedem Apostolicam spectat, solvuntur similiter *annate* intra Annum à tempore pacificæ possessionis, ita, ut si antecessor eas pro se non solvisset, successor debitum illud expungere non

teneatur. De beneficiis, quæ valorem 24. florenorum auri de Camera non excedunt, *annate* non solvuntur, & quia teste Cochkier *ad regul. 61. Cancell.* omnes Canonicatus Hispaniæ, & Germaniæ, tametsi reipsa ultra 1000. fl. proventus annuos ferant, in Camera Apostolica tantum ad valorem 24. *Ducatorum* æstimantur, à solutione *annatarum* sunt immunes.

Illud etiam notandum est, quòd 86 dicta *Concordata Germaniæ* non sint *personalia*, sed *realia*, ita, ut non ad personas collatorum, sed ad situm beneficiorum attendi debeat, quia non ipsis Episcopis, sed Imperatori, totique nationi Germanicæ specialia *Concordatorum* privilegia concessa sunt. Unde licet jus conferendi beneficium in *Germania* situm extra *Germaniam*, putà ad Episcopum *Italiae* spectet, *Concordatis Germaniæ* conformiter collatio facienda erit. Zypæus *b. t. consult. 6.* Superfunt jam quædam dubia circa vim, & efficaciam *Concordatorum*, eorumque immutationem, vel derogationem enodanda.

Dubitatur I. An *Concordata* habeant vim *pacti*, vel *legis*, vel duntaxat *privilegii* à S. Pontifice nationi Germanicæ concessi? Resp. Si spectetur eorum initium, vim *pacti* & conventionis publicæ habere: sin verò quoad eorum perfectionem, & approbationem Apostolicam, ac promulgationem considerentur, legis naturam, & quidem legis imperii fundamentalis præferre. Ratio primæ partis est, quod ultro citroque ex his *Concordatis* nata sit obligatio, ex parte nationis Germanicæ quidem, quæ se obstrinxit, quod in mensibus Papalibus aliisque casibus ibidem exceptis nolit beneficia conferre,

re, ac insuper Camerae Apostolicae taxas, & annatas fideliter solvere. Ex parte S. Pontificis, quia Papa vicissim promisit, quod per quamcunque aliam (praeter praedictas) reservationem, gratiam expectativam, aut quamvis aliam dispositionem sub quacunque verborum forma per se, vel autoritate sua factam, vel faciendam non impedire velit, quominus in sex mensibus alternis, sibi non reservatis, liberè de beneficiis disponant illi, ad quos eorundem collatio, provisio, praesentatio, electio &c. spectabit. Patet etiam ex ipsis verbis Bullae Nicolai V. ubi haec Concordata vocat *ordinationes & statuta*, à partibus ipsis hinc inde approbata, laudata, conclusa, & acceptata. Item ex Capitulationibus Iosephi I. art. 18. & Caroli VI. art. 14. ubi haec Concordata *conventiones Verträge* appellantur.

88 Pars II. testimonio Schilteri *ad Concordat. §. 9. pag. 505. & 507. & seqq.* Limnaei *ad capit. Caroli V. pag. 225. & seqq.* Caroli Spener *in teutschen Jure publico lib. 1. cap. 9. §. 4. in Schol. lit. L. Authoris Meditat. ad instrum. pac. Meditat. ad art. 18. Capitulat. Ioseph. lit. B.* qui ultimus sic ibidem scribit: *cum illorum (Concordatorum) autoritas sensim invaluerit, imò Maximilianus I. Leodiensibus Anno 1518. & Carolus V. Anno 1555. Cameracensibus eorum tanquam legis publicae observantiam injunxerit, imprimis verò Capitulationes Imperatorum approbaverit, hodie quidem amplius dubitare non licet, Concordata haec totam Nationem Germanicam, in quantum scilicet Pontificis superioritatem veneratur, tanquam legem publicam, & fundamentalem obstringere.* Spenerus tamen *loc. cit.* id ita limitat, ut hoc intelligendum sit de

Concordatis, non secundum eorundem initium, & primam conceptionem, sed prout ex postfactò fuerunt approbata, & acceptata. Dicit enim cum Lynckero *in Comment. ad Capit. Ioseph. art. 18. pag. 53. Concordatorum vitiosum fuisse initium, & obtrusa illa fuisse Teutonice Nationi.* Deinde haec concordata in tantum pro lege fundamentali agnoscit, in quantum Natio Germanica iisdem jurisdictioni Papali repagula objecit, & limites posuit. Et tertio citra praedictum Protestantium, & Reformatorum, vigore Capitulationis novissimae Caroli VI. in qua *Artic. 14. in fin.* circa hoc punctum ita cautum fuit: *Doch sovil disen Articul betrifft, denen der Augspurgischen Confession zugethanen Chur- Fürsten, auch ihren Religions- Verwandten, Fürsten, und Ständen (die unmittelbare Reichs- Ritterschafft mitbegriffen) unter deren allerseits Untertanen, unter denen Augspurgischen Confessions- Verwandten die Reformirten mit eingeschlossen, welche unter Catholischer geist- oder weltlicher Obrigkeit wohnen, oder Land- Sassen seynd, dem Religions- und Profan- Friden, auch dem zu Münster, und Osnabrück aufgerichteten Fridens- Schluß, und was deme anhängig, wie obgemeldet, ohnabbrüchig, und ohne Consequens Nachtheil, und Schaden.*

Quaquam verò Concordata Germaniae in praedictum protestantium allegari nequeant, alio tamen respectu (ait Boehmerus *ad Tit. de Constit. §. 80.*) eo jure utuntur protestantes, ut scilicet, potestate Papae sublata, eadem jura sibi in Capitulis vindicent, suffragante etiam in-

strumento pacis, qua Papa quondam in his sibi asseruit. Neque enim per instrumentum pacis ipsa instituta antiqua Papalia sunt sublata, sed tantum injusto eorum possessori ablata, adeoque per consequentiam secundum statum pristinum, quem per Concordata acceperunt, in Principes translata. Hæc quidem Bœhmerus rectè scripsisset, si principia, ex quibus hanc illationem facit, vera forent: sed quoniam falsissima esse ostendi in *Tit. de SS. Trinit. §. 4.* & in *Tit. de Constitut. in Append. de Jure circa sacra*, falsum quoque necesse est, esse, quod Bœhmerus intulit. Sed quis eximat errorem homini errare volenti? De infelici quippe illorum hominum forte est, qui, ut ait S. Augustinus *lib. de Natur. & Grat. contra Pelagium*, procliviores sunt, querere potius, quid contra ea respondeant, quæ eorum obijciuntur errori, quam intendere quàm sint salubria, ut careant errore.

90 Dubitatur II. An S. Pontifex Concordatis Germaniæ ex PLENITUDINE POTESTATIS derogare possit? Affirmare nullus dubito, quia S. Pontifex est supra omne jus, unde illud pro circumstantiarum exigentia jam restringere, jam relaxare potest. *cap. 4. de Concess. Præbend.* Non solet autem hac potestate uti, nisi ex causa necessitatis, vel utilitatis publicæ, eaque gravissima, quo casu cuicumque alteri quoque Principi jus subditis quæsitum auferre licet. Nec obstat, quod concordata sint jus patrimonium, quod juxta Bœhmerum ad *tit. de Corpor. vitiat. §. 7.* fortius stringit, quam Canonum vinculum. Nam imprimis id falsum est, quod jus Pactorum potentius, & firmiter sit, quàm legum, Canonumque potestas, cum

utrobique tam arctum obligationis vinculum inducatur, ut nec pacificentium invito altero alter impunè à placitis recedere, nec, qui parendi necessitate adstringitur, ipse sibi legis vincula solvere valeat. Deinde respondemus, vim pactorum eo casu fatiscere, quo ratio boni publici ab iis recessum imperat. Unde in simili docent Publicistæ, saltem Orthodoxi, & inter illos noster Clariss. D.D. de Wolleren in *Quæst. Select. Salisburg. quæst. 2. n. 82.* quod Imperator in casu urgentissimæ necessitatis Capitulationi contravenire possit.

Dubitatur III. An extra casum gravis necessitatis S. Pontifex in mensibus ordinariis salvis concordatis beneficia conferre, sicque cum Ordinario concurrente prævenire possit? Eminens. Card. Petra *tom. 5. in Comment. ad Constitutionem Nicolai V. pag. 24. num. 36. §. 2. seqq.* simpliciter affirmat, ex hoc fundamento, quod S. Pontifex sit Ordinarius universalis respectu omnium beneficiorum Ecclesiasticorum per orbem, ac subinde nec sibi, nec successoribus per hæc concordata manus ligare voluisse præsumendum est. In dubio tamen, quando expressè non constat de voluntate Pontificis, admittit PETRA, quod collatio in Mense Ordinarii à Papa facta non teneat, quia is regulariter, & fere nunquam intendit liberam Episcoporum collationem impedire.

At magis est, ut dicamus, de via ordinaria hoc jus concursus exercere non posse, hæc quippe facultate seipsum liberè abdicavit, dum in dictis concordatis sub fide pacta Pontifex promisit, quod per quamcunque aliam reservationem, gratiam, expectativam, aut quam-

vis aliam dispositionem sub quacunque verborum forma per nos, vel auctoritate nostra factam, vel faciendam non impediamus nos, quominus de illis, cum vacabunt, de Februarii, Aprilis, Junii, Augusti, Octobris Mensibus, libere disponatur per illos, ad quos eorum collatio provisio, presentatio, electio, seu quævis alia dispositio pertinebat, reservatione, aliæve quavis dispositione auctoritate nostra factis, vel faciendis non obstantibus quibuscunque. Atqui, si Pontifex posset cum quolibet Ordinario in suo Mense concurrere, eumque in collatione prævenire, jam non verificarentur illa verba, quod *per quamcunque aliam dispositionem* nolit impedire eos, ad quos aliâ collatio pertinebat. Respondet quidem laudatus Vincentius Petra quod prædicta verba: *aut quamvis aliam dispositionem* interpretanda sint juxta verba paulò antecedentia. Ut sensum habeant, quod Pontifex nolit *per gratias, expectativas*, aut his similes dispositiones, scilicet gratias, quæ vacationem præveniunt, impedire Ordinariorum collationem. Verùm (quod pace tanti viri dixerim) contorta nobis videtur, & tautologica hæc interpretatio. Si enim hunc sensum, quem vult Petra, dicta verba, *quamcunque aliam dispositionem* referrent, tunc idem bis dixisse videretur Pontifex, scilicet, quod *per gratias, expectativas, aut quamvis aliam dispositionem* hoc est, *gratiam expectativam*, nolit Collatorum jus turbare, quod sanè tautologicum est. Sufficit ergo, quod hanc facultatem non obstantibus concordatis, ex causa gravis necessitatis S. Pontifici competere dicamus, ut superiori dubio jam resolutum dedimus.

Dubitatur IV. An, stantibus Concordatis, beneficium in Mense Papali vacans, mortuo tunc Pontifice, Ordinarius conferre possit? Quod hoc salvis Regulis Cancellariæ facere possit, in §. antecedente Not. 2. jam dictum est. Verùm hoc fieri non posse salvis, & illæsis Concordatis, putant Barbosa d. alleg. 57. num. 62. Cochier & alii, eo, quod Concordata semper durent, & vim suam, mortuo quoque Pontifice, ac Sede Papali vacante, obtineant, donec specialiter, & cum consensu Nationis Germanicæ revocentur, ac subinde beneficia in Mense Papali vacantia ab Ordinariis conferri non possint, sed eorum collatio futuro Pontifici reservetur.

Negativa tamen probabilior videtur Georgio Branden ad Concord. quest. 12. num. 14. & Clariss. P. Engl. h. t. num. 49. eo, quod Papa concordando cum Germanis conditionem eorundem utique non duriorum, sed meliorem efficere voluerit, neque adimere Germanis per Concordata, quod aliarum Nationum ordinariis, nequidem per regulas Cancellariæ ademptum fuerat; atqui alii ordinarii possunt, non obstantibus regulis Cancellariæ, conferre beneficia vacantia in mensibus Papalibus, Sede Apostolica vacante, ut ex dictis constat: ergo & Germani, præcipuè, cum teste Gonzal. ad regul. 8. Cancell. Gloss. 25. num. 9. & Cochier ad regul. 8. Gloss. 11. num. 10. & seq. Concordata sint favorabiliora, ac plenissimè in favorem Ordinariorum contra concedentem interpretanda l. 3. ff. de Constitut. Princip. Simonetta de Reserv. quest. 99. num. 24. quia scilicet facta sunt causâ unionis, pacis, & tranquillitatis inter Ecclesiam

Romanam, & Principes tam Ecclesiasticos, quàm sæculares illius nationis. Et pro conservanda pace, ac concordia multa conceduntur, quæ aliàs de Jure communi non licerent. *cap. 21. de Præbend. cap. 11. de M. & O. cap. ult. de Transact.* Gonzalez ad regul. 8. *Cancell. Gloss. 25. num. 12.* Eminent. Petra *Tom. 5. pag. 7. num. 2.* Paris. *de Resignat. lib. 5. cap. 3. num. 165.* Nec quidquam officit, quod in Concordatis expressa mentio, & reservatio mensum Papalium facta sit, adeoque mortuo quoque Pontifice reservatio durabit, cum Concordata ejus morte non expirent. Ad hoc respondeo, quod quidem in Concordatis expressè reservata fuerit collatio in mensibus Papalibus, vivente Pontifice, quid, eo mortuo circa beneficia vacantia faciendum sit, nihil expressum fuit, unde casus hic relictus est sub dispositione juris prioris, scilicet regularum Cancellariæ.

93 Dubitatur V. An Germani Præscriptionem, vel consuetudinem contra Concordata allegare possint, ut scilicet beneficia, quæ aliàs vi concordatorum conferre non possent ordinarii in Germania, possint vi præscriptionis, vel consuetudinis contrariæ citra speciale privilegium? Negant Branden ad *Concord. Quest. 2.* Cockier ad *Regul. 8. Cancell. num. 7. & 8.* Nicolarts *super Concord. tit. 3. dub. 2. per tot.* P. Pirhing ad *b. t. num. 363.* P. Reiffenstuel *b. t. num. 541. & seqq.* P. Leurenus in *foro Benefic. part. 2. sect. 3. cap. 1. quest. 593.* fundamentum horum Authorum præcipuum est in illa clausula irritante, quæ in Constitutione Nicolai V. ipsorum Concordatorum confirmatoria his ver-

bis apposita fuit: decernentes, *irritum, & inane, si secùs super his à quocquam, quavis auctoritate scienter, vel ignoranter contigerit attentari.* Deficit subinde in præscribente bona fides, Titulus & possessio. Accedit Bulla Clementis VII. quæ incipit: *Admonet nos &c.* ubi Pontifex declarat, collationes beneficiorum contra formam Concordatorum Germaniæ factas nec imposterum faciendas irritas esse, nullumque exinde Titulum illa beneficia possidendi tribui, nec quemquam fructus ex eis perceptos, vel percipiendos posse *ullo unquam tempore* facere suos, sed ad illorum restitutionem in utroque fore efficaciter fore obligatos.

Nos cum Magnif. P. Schmier *lib. 1. tract. 2. cap. 4. n. 479. & seqq.* Clariff. P. Engel ad *b. t. n. 54.* & Zypæo *lib. 3. consult. 3. num. 38. ad b. t.* P. Verani *ibidem. n. 23. & seqq.* Clariff. D. P. Placido Böckhn in *Coment. ad tit. de Concess. Præbend. n. 64.* affirmativam amplectimur, quanquam non diffiteamur, tutius fore, Concordata ad amissimam observare, & hæcenus forsitan ob latè grassantes hæreses alicubi intermissa postliminiò in usum reducere. Ratio nostræ Sententiæ est, quod præscriptio saltem centenaria, vel immemorialis etiam contra Sedem Apostolicam procedat. *cap. 13. 14. & 17. de Præscript. Auth. quas actiones C. de SS. Eccles. & quod præscriptio immemorialis privilegio æquiparetur, per Textum, & DD. in cap. 26. de V. S. incapacitas quoque possessionis non obstat, nec Juri Naturali, aut Divino contrarietur talis præscriptio. Id quod etiam præjudicio quodam confirmat D. D. Bassus in *semicentur. Controv. Canon. Legal. Controvers.**

vers. 41. num. 3. & seq. dicens, jus presentandi Clericos ad beneficia extra Ecclesias Cathedrales in mensibus Papalibus, a S. Pontifice ex speciali gratia Electoribus concessum, Serenissimam Domum Bavaricam prescriptionis Titulo acquisivisse, prout id ipsum Episcopi, & Ordinarii in Transactione cum Electoribus Bavaricæ 1583. inita sponte agnoverunt; nec à Sede Apostolica per tot, & quidem ultra ducentos annos nulla oppositio facta fuit. Testantur etiam multi DD. de illa consuetudine, qua in quibusdam Germaniæ, & remotioribus locis menses Papales in beneficiis, Parochialibus præcipuè, non attendantur, eamque vel ideo rationabilem esse dicunt, quod per illam animarum periculo, ex diuturna ejusmodi beneficiorum vacatione resultanti occurratur, & melius per Nationales, quàm alienigenas, & ignotos pastores ovibus prospectum sit.

Ad opposita breviter respondetur, & quidem ad clausulam irritantem, quæ in dictis Concordatis apposita legitur, reponitur, per illam præscriptionem *immemoriam*, non excludi: nam etiam *Extrav. ambitiosæ de reb. Eccles. non alien.* habet decretum irritans alienationem bonorum Ecclesiasticorum, & nihilominus ea præscribi possunt. Non etiam requisita præscriptionis dicta clausula convellit, quia in præscriptione *immemoriam* imprimis non requiritur Titulus, deinde successores prudenter præsumere possunt bonam fidem antecessorum. Ad Bullam Clementis VII. respondetur, quod loquatur de præscriptione modici temporis, ut indicant verba de *annali, & triennali possessore*. *Immemorialis* autem, nisi expressè ejus mentio fiat, nunquam censetur esse reprobata. Prolixius hanc quæstionem examinantem Consule Clariss. P. Böckhn *loc. cit.*

§. X.

De primis precibus Imperatoris.

SUMMARI A.

94. *Primariæ preces describuntur.* 95. *Heterodoxi plerique negant esse indultum, & privilegium Pontificium.* 96. *Bæhmeri protervus calamus contra Clementem XI.* 97. *Respondetur heterodoxorum argumentis.* 98. 99. 100. 101. *Primariæ preces ulterius exponuntur.* 102. *Beneficia ab his precibus excepta recensentur.* 103. *Circa beneficia regularia non solent Imperatores uti primis precibus.* 104. *In una Ecclesia Imperator tantum semel has preces interponit.* 105. *Intra quod tempus præcisa preces acceptare teneatur.* 106. *Potest Imperator uno nominato re adhuc integrâ variare.* 107. *An primæ preces morte Cæsaris expirent? Affirmantium fundamenta referuntur.* 108. *Negantium Sententia nobis probabilior videtur.* 109. *Primæ preces non sunt reprobata à SS. Canonibus.* 110. *Sunt tamen strictè interpretandæ.* 111. *Protestantes in Imperio etiam usum harum precum sibi vindicant.*

Non